

NOTAT

31. marts 2023
2022-11578

Bilag 5.2 - Idébeskrivelse: Cirkulære værdikæder for SMV'er

Formål

Idebeskrivelsen vedrører forslag til udmøntning af 195 mio. kr. målrettet cirkulære værdikæder for SMV'er.

Baggrund og udfordring

Danmark står i dag midt i en geopolitisk krise, en klimakrise og en forsyningskrise, hvor tidligere handelsmønstre og den globale frie konkurrence er under pres. Der er behov for, at virksomheder får styrket deres resiliens, konkurrenceevne og vækst, og her er nye grønne løsninger og cirkulær økonomi nødvendige virkemidler. Presset på virksomheder for at arbejde med cirkulær økonomi stiger således, og der er en voksende erkendelse hos forskere, lovgivere og virksomheder af, at cirkulære tiltag er afgørende for at nå klimamålene. Derfor indføres der i de kommende år nye regler fra EU-kommissionen om både virksomheders og produkters bæredygtighed.

Analysen viser, *jf. appendiks 5.1.a*, at størstedelen af virksomheders CO₂-udledning er relateret til forhold i virksomhedernes leverandørkæder. Ingen virksomhed kan blive cirkulær alene, da den er afhængig af ressourceinput fra leverandører og aftag af dens produkter fra kunder. Samarbejder i værdikæderne er derfor en forudsætning for at omstille virksomheder til cirkulær økonomi. Evalueringer fra tidligere indsatser viser, at omstillingsindsatser, relateret til virksomhedernes materialeforbrug er komplekse og kræver samarbejde i værdikæden. Samtidigt påpeges der store potentielle besparelser i forhold til virksomhedernes CO₂-udledninger, såfremt omstillingsindsatserne lykkes.

Ophæng i strategien og programmet for Regionalfondens

Midlerne udmøntes inden for rammerne af regionalfondsprogrammets prioritet 2 "Grøn omstilling i SMV'er", der har som målsætning at fremme overgangen til en cirkulær og ressourceeffektiv økonomi. Med aftale om strategi for *Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023* er det fremhævet, at Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse har særligt fokus på at styrke grøn omstilling i SMV'er og vil bidrage til at løfte anbefalinger fra klimapartnerskaberne og dermed være en aktiv medspiller i arbejdet med at indfri ambitionerne i klimaloven. I forbindelse med udarbejdelsen af den nye strategi for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse vil cirkulær økonomi forventeligt blive en signaturindsats og dermed et område af strategisk vigtighed.

Indhold og målgruppe

Aktiviteterne, som kan gennemføres under denne annoncering, følger af regionalfondsprogrammets rammer og vilkår. Det er en forudsætning for støtte under

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 00
CVR-nr 10 15 08 17
E-post deb@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

alle indsatsstyper, at der arbejdes med at omstille virksomhederne til en mere cirkulær økonomi. Det kan for eksempel ske gennem:

- Udvikling af cirkulære forretningsmodeller, partnerskaber eller processer
- Test og demonstration af cirkulære løsninger
- Viden om grøn omstilling og cirkulær økonomi, herunder kompetenceløft
- Implementering og skalering af grønne cirkulære løsninger

Det foreslås, *jf. tidligere drøftelse på bestyrelsesmødet den 2. februar 2023 og appendiks 5.1.a*, at indsatsen målrettes mere modne og omstillingsparate SMV'er inklusiv iværksættere og deres værdikæder, som med hjælp fra private rådgivere, klynger, videninstitutioner, GTS'er og lignende kan arbejde med cirkulær økonomi i værdikæden med særligt fokus på implementering af cirkulære tiltag. Værdikæden kan indbefatte store virksomheder, primærproducenter, kommuner, regioner og andre aktører, hvis formål med deltagelse er at styrke SMV'ernes cirkulære omstilling. Indsatsen kan forankres hos en operatør, som kan facilitere samarbejder og partnerskaber på tværs af værdikæden, inddrage relevante aktører og stå for administration af indsatsen.

Værdikædesamarbejder kan bringe virksomheden længere op ad modenhedstrappen og derved supplere den individuelle støtte, som virksomheder kan søge gennem for eksempel SMV:Grøn. SMV'er kan således indgå i et længere forløb med forventet større effekt. Et fokus på implementering af cirkulære tiltag i værdikæden kan også styrke SMV'erne i at imødekomme den kommende EU-regulering.

Det foreslås at støtte tilførsel af viden, kompetenceløft og kompetencer i det omfang, det er nødvendigt for at implementere cirkulære tiltag, for eksempel kompetenceudvikling for at imødekomme krav til bæredygtighedsrapportering. Der skal være en tydelig sammenhæng med indsatsens øvrige aktiviteter, hvilket vil mindske risikoen for overlap med socialfondsprojektet SMV:Grønne Kompetencer.

Implementering og skalering af cirkulære tiltag i værdikæder kræver ofte større investeringer, end der kan håndteres under de minimis-forordningen. Gruppefritagelsesforordningen kan som udgangspunkt anvendes som statsstøtteløsning, hvis virksomhederne er kendt ved ansøgningstidspunktet. Det foreslås, at der lægges op til indsatser, hvor nogle virksomheder er partnere i ansøgningen, da de således kan modtage større beløb under gruppefritagelsesforordningen, mens senere rekruttering af virksomheder relevante for de pågældende værdikæder er muligt, så længe statsstøtten for disse kan håndteres under de minimis-forordningen.

Lokale behov, muligheder og variationer

I *appendiks 5.1.a* konstateres, at der kun er beskedne geografiske forskelle på tværs af landet i forhold til SMV'ernes modenhed, når det kommer til cirkulær økonomi. Da branchestrukturen dog varierer betydeligt på tværs af landet, kan der være specifikke regionale brancherelaterede potentialer inden for cirkulær økonomi, for eksempel biosolutions på Sjælland eller tekstil i Midtjylland. De

målgrupper og sektorer, der har et særligt potentiale for cirkulær omstilling, findes, *jf. appendiks 5.1.a*, inden for bygge- og anlægssektoren og fødevarerområdet, men også indenfor industrien (fx elektronik og plast), tekstil, mode og møbler samt affaldssortering og genbrug.

Forskellige værdikæder har forventeligt meget forskelligartede behov, hvilket bedst håndteres i fokuserede indsatser med netop disse behov som omdrejningspunkt. Hovedparten af interessenter har fremhævet, at værdikæder går på tværs af regioner og brancher, og at indsatser derfor bør give mulighed for, at der kan arbejdes med værdikæden på tværs. Det foreslås derfor, at de ovennævnte sektorer fremhæves i en annoncering, men at andre sektorer også har mulighed for at indgå i indsatser.

Samtidig foreslås, at der lægges op til tværregionale projekter, hvor ansøger skal angive, hvordan en eventuel geografisk eller sektorspecifik afgrænsning af indsatsen indholdsmæssigt giver størst mulig effekt i forhold til de pågældende værdikæder, der arbejdes med i det enkelte projekt. Det bemærkes dog, at én samlet national indsats ikke udelukkes.

Koordinering

En lang række aktører beskæftiger sig med udviklingen af den cirkulære økonomi i Danmark, herunder GTS'er, videns- og uddannelsesinstitutioner, statslige fonde, erhvervshuse, klynger og private konsulenter, samt en række private fonde og offentlige programmer, *jf. appendiks 5.1.a*. Til forskel fra mange andre ordninger på området kan Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse med denne indsats støtte implementering og skalering af cirkulære tiltag, eksempelvis tiltag i mere modne virksomheder og værdikædesamarbejder. Dette dækker blandt andet over projekter, som ligger højere på TRL-skalaen¹ og dermed tættere på markedet.

Effekter og resultatskabelse

Jf. regionalfondsprogrammets prioritet 2 skal alle indsatser bidrage til reduktion af virksomhedernes ressourceforbrug og affaldsmængde. For indsatser under prioriteten skal der i projektperioden blandt andet leveres resultater i form af tons affald pr. år, der anvendes som råvarer samt skønnet drivhusgasemission i tons CO₂-ækvivalenter pr. år.

Udvælgelseskriterier

Sekretariatet foreslår, at ansøgninger vurderes på de tre kriterier i tabel 1.

Tabel 1. Udvælgelseskriterier

Pejlemærker for decentral erhvervsfremme	Udvælgelseskriterier
Cirkulær økonomi, virksomhedernes behov, effektivitet og gennemførlighed (0-50 point)	Der vil under dette kriterium blive lagt følgende til grund for vurderingen: • At ansøger klart har beskrevet projektets effektivitet, dvs. hvordan aktiviteterne bidrager

¹ Technological Readiness Levels (TRL): se EU Kommissionens dokument "A European strategy for Key Enabling Technologies – A bridge to growth and jobs" (COM(2012) 341), side 18

Pejlemærker for decentral erhvervsfremme	Udvælgelseskriterier
	til at fremme overgangen til en cirkulær og ressourceeffektiv økonomi og – om muligt - afhjælper forstyrrelser i forsyningskæder med SMV'erne som omdrejningspunkt • At ansøger klart har beskrevet tidsplan, struktur og gennemførlighed. Det skal være sandsynliggjort, at projektet kan gennemføres som beskrevet inden for projektperioden • I hvor høj grad, det er sandsynliggjort, at projektet gennem dets aktiviteter inden for projektperioden kan implementere cirkulære tiltag, som eksempelvis kan føre til faktiske besparelser i form af yderligere årlig tonnage af affald, som stilles til rådighed som råvarer • At der deltager relevante private virksomheder, herunder særligt SMV'er, i projektets aktiviteter som udtryk for, at projektets aktiviteter adresserer konkrete virksomhedsbehov, der kan bidrage til at fremme overgangen til en cirkulær og ressourceeffektiv økonomi • At ansøger, hvis relevant, beskriver hvordan anlægsinvesteringer med en levetid på over 5 år klimasikres
Kompetencer, partnerskab og samarbejde (0-30 point)	Der vil under dette kriterium blive lagt følgende til grund for vurderingen: • At ansøger indgår i en relevant partnerkreds, der så vidt muligt er sammensat af aktører, der kan fremme cirkulær omstilling i flere dele af værdikæden • At partnerkredsen er sammensat af aktører, der besidder den fornødne specialiserede viden og kompetencer til at fremme overgangen til en cirkulær økonomi • At ansøger klart har beskrevet, hvilke dele af værdikæden projektet adresserer, og hvordan dette kan bidrage til at omstille SMV'er til en mere cirkulær økonomi • At ansøger – hvis det er relevant med senere rekruttering – har en klar og operationel plan for, hvordan deltagere fra målgruppen, som ikke indgår som partner på ansøgningstidspunktet, skal rekrutteres, og at disse har en klart defineret rolle i de relevante værdikæder
Lokal og regional forankring samt forenkling af erhvervsfremmesystemet (0-20 point)	Der vil under dette kriterium blive lagt følgende til grund for vurderingen: • At ansøger – uanset projektets geografiske rækkevidde og indhold – kan forklare og

Pejlemærker for decentral erhvervsfremme	Udvælgelseskriterier
	sandsynliggøre, hvordan projektet tager højde for og kan møde lokale/regionale behov, udfordringer og muligheder med udgangspunkt i virksomhedernes værdikæder • At ansøger – hvor det er relevant – kan begrundede projektets geografiske afgrænsning/rækkevidde og klart forklare, hvordan denne afgrænsning hænger sammen med projektets værdikædeindsats • Ansøger skal redegøre for sin egen og projektets rolle i erhvervsfremmesystemet herunder sandsynliggøre, at der ikke er uhensigtsmæssige overlap med andre aktørers aktiviteter • At ansøger har en klar model for koordination med og henvisning til øvrige relevante initiativer og aktører inden for annonceringens tema, heriblandt SMV:Grøn, SMV:Grønne Kompetencer og Innomissions.

Ansøger skal samlet opnå minimum 65 point for at komme i betragtning, og ansøger skal også opnå mindst 50 pct. af det maksimale antal point på hvert kriterium.

Supplerende kriterier og/eller andre hensyn

Det foreslås at stille krav om, at operatørerne på projekter, der opnår tilskud, skal indgå i en fælles koordineringsgruppe med deltagelse af ERST med formålene: Koordination af kommunikation om projekterne (hvor relevant), fælles videns- og erfaringsopsamling, udveksling af erfaring om overordnet projektadministration og gennemførelse af indsatser, samt hvor relevant samtænkning af indsatser på tværs af erhvervsfremmesystemet

Koordineringsgruppen vil således afrapportere erfaringer, anbefalinger og læringspunkter, særligt vedrørende projekternes effektskabelse, til ERST, som kan anvende dette til at højne kvaliteten og relevansen af fremtidige annonceringer.

På grund af krav om, at 31,5 pct. af strukturfondsmidlerne under den enkelte prioritet i sidste ende skal anvendes i Region Sjælland, anbefales, at Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse øremærker minimum 31,5 pct. til Region Sjælland.

Det foreslås, at der kan ansøges om støtte til projekter med et minimumsbudget på 10 mio. kr.

Potentielle ansøgere

Mulige ansøgere kan omfatte klynger, private specialiserede parter og andre aktører, som kan facilitere værdikædesamarbejder bestående af både små og mellemstore virksomheder, iværksættere, videninstitutioner, klynger, erhvervshuse,

kommuner samt andre offentlige og private parter, som kan bidrage til, at virksomhederne omstilles til en mere cirkulær økonomi. Store virksomheder og primærproducenter kan medvirke i 1:1-samarbejder, partnerskaber og værdikædesamarbejder, hvis de bidrager til at styrke SMV'ernes arbejde med cirkulær økonomi og kan kun i den sammenhæng opnå støtte.

Økonomi

Tabel 2. Økonomioverblik

Regionalfonden	Decentrale erhvervsfremmemidler (DEM)
125 mio. kr.	70 mio. kr.

Det foreslås, at der udover den afsatte ramme på i alt 195 mio. kr. helt ekstraordinært kan afsættes op til 15 pct., som kan tilføres, hvis der f.eks. indkommer ekstraordinært mange ansøgninger, som scorer mere end 65 point, og der ansøges for mere end den afsatte ramme.

Det foreslås, at der i denne indsats kan støttes med op til 75 pct. i Region Sjælland og 65 pct. i øvrige regioner, hvortil det bemærkes, at hver bevillings konkrete støtteprocent vil afhænge af de støttede aktiviteter og den endelige statsstøtteløsning. Som udgangspunkt vil de første 57 pct. af støtten i Region Sjælland tildeles via EU-midler. For alle andre regioner vil de første 39 pct. af støtten tildeles som EU-midler. Det vil være muligt at søge landsdækkende projekter. Hvis Sjælland indgår, skal der indsendes to ansøgninger.

Videre proces

Såfremt overvågningsudvalget godkender udvælgelseskriterierne, udarbejder sekretariatet annonceringsmaterialet. Ansøgningerne planlægges behandlet på bestyrelsesmødet i Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse den 9. november 2023.